

А.В. Савіцький, канд. екон. наук

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

ЕТАПНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто особливості підвищення якості продукції у забезпечення конкурентних переваг підприємства на основі формування етапності здійснення її моніторингу. Виділено ряд критеріїв здійснення моніторингу якості продукції та їх вплив на основні групи показників, які характеризують якість. Побудовано схему етапності моніторингу якості продукції у забезпеченні конкурентних переваг підприємства.

Ключові слова: *якість продукції, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, моніторинг, критерії моніторингу якості.*

Постановка проблеми. Сучасні вимоги ринкової економіки та умови інтеграційних процесів ставлять нові завдання перед вітчизняними промисловими підприємствами щодо пошуку та дослідження найбільш продуктивних підходів, які дозволять удосконалити їх господарську діяльність та виробничий процес в цілому. Це зумовлено тим, що на сьогодні, розвиток будь-якого підприємства пов'язаний із специфікою конкурентного середовища в якому функціонує суб'єкт господарювання, а особливо перевагами, які він може представити на ринку на відміну від своїх конкурентів. Важливим інструментом конкурентної боротьби для кожного підприємства є якість тієї продукції, яку він виробляє. Через те, вивчення особливостей формування якості продукції та її моніторингу є досить актуальними та своєчасним питаннями для наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми підвищення якості продукції та її вплив на конкурентоспроможність підприємства присвячено роботи таких вчених та дослідників: Єрмошенко М.М. [1], Кислицин В.О. [2], Кошонько О.В. [3], Лисьонкова Н.М. [4], Побережець О.В. [5], Харченко Т.Б. [6]. Проте невирішеними частинами загальної проблеми, яким присвячена стаття є дослідження окремих підходів щодо організації відслідковування та моніторингу якості продукції, як основної складової досягнення конкурентних переваг підприємства.

Формулювання цілей статті. Основними цілями статті є дослідження

та формування логічної етапності здійснення моніторингу якості продукції у забезпеченні конкурентних переваг підприємства на основі виділення критеріїв моніторингу якості та їх впливу на показники що характеризують підвищення якості продукції.

Виклад основного матеріалу досліджень. На сьогодні, будь-яке підприємство, яке прагне вийти на ринок та реалізувати власну продукцію на ньому має на меті отримати певну перевагу над іншими учасниками ринку, які постійно ведуть боротьбу щодо привернення уваги споживачів в умовах нестабільного платоспроможного попиту [5, с.380]. Через те, найбільш важливим елементом функціонування підприємства на ринку є якість продукції яку він виробляє і досягнення стійких конкурентних позицій базується саме на її здатності діяти з урахуванням інших можливостей підприємства та конкурентного потенціалу.

Проте, сучасна динамічність інтеграційних умов та посилення конкуренції між виробниками значно ускладнює ведення господарської діяльності та перш за все пов'язано з внутрішніми факторами, які формуються під впливом зовнішніх. Виходячи з цього, головними факторами зовнішнього середовища, які слід вважати наступні: нестабільність курсу валют та зміна цін на сировину та матеріали; податковий тиск; ускладнення процедур здійснення ЗЕД через розходження окремих ланок законодавчої системи та її функціональної різнобічності; низький рівень інноваційного потенціалу, державних проектів та шляхів підтримки підприємництва; низький рівень інвестиційної діяльності; низький рівень прозорості та значна тінізація економіки; коливання платоспроможного попиту; поява нових конкурентів.

Якщо звернути увагу на внутрішні фактори, слід зазначити, що їх вплив стосується перш за все самого підприємства, у внутрішній структурі якого їх можливо контролювати та змінювати. Для того, щоб зрозуміти на які внутрішні фактори та умови необхідно орієнтуватись промисловому підприємству з метою виробництва більш якісної продукції, яка змогла б забезпечити йому конкурентні переваги на ринку, необхідно ретельно відслідковувати та здійснювати моніторинг усіх виробничих процесів підприємства.

З огляду на це, слід виділити, що на сьогодні, більшість виробничих та економічних питань ведення господарської діяльності підприємства пов'язані з поняттям «моніторингу», який застосовується у всіх сферах відтворення суспільних благ та супроводжується досить різними підходами щодо його організації.

В загальному, моніторинг в економіці на рівні підприємства слід розглядати як процес спостереження за діями та окремими показниками саме тих елементів, які приймають участь у його виробничій діяльності та мають на меті визначення наявності певної проблеми. Такий процес дає можливість для

керівництва підприємства прийняти своєчасні рішення щодо усунення виявленої проблеми, сприяти появі нових ідей, пропозицій та формуванню інших стратегічних рішень [7].

На думку автора, для того, щоб сформувавши успішний підхід до моніторингу певних виробничих процесів, необхідно виділити певні критерії та сформувавши необхідні логічні етапи його реалізації. Через те, моніторинг у сфері покращення якості продукції слід будувати на основі ряду важливих критеріїв, які мають бути враховані в активізації найбільш впливових груп показників, які характеризують підвищення якості продукції підприємства у забезпеченні його конкурентних переваг. На думку автора, зазначеними групами показників є наступні: показники професійного та кваліфікованого рівня персоналу; показники витрат на виробництво продукції вищої якості; показники технологічного забезпечення виробництва якісної продукції.

У таблиці наведено критерії та функціональна спрямованість моніторингу показників, які характеризують підвищення якості продукції підприємства у забезпеченні його конкурентних переваг.

Згідно таблиці, слід відмітити, що саме критеріальний апарат моніторингу якості продукції дозволяє визначити чіткі функціональні спрямованості показників кваліфікаційного рівня персоналу, показників витрат на виробництво якісної продукції та показників забезпечення сучасними технологіями, що спонукає до формування логічної етапності здійснення моніторингу якості продукції підприємства відповідно до кожного з зазначених критеріїв (рисунок), а саме: етап 1, 2, 5-8 – реалізація за критерієм продуманості етапів виробництва; етап 3 – реалізація за критерієм орієнтації на споживача та ринок; етап 4 – реалізація за критерієм стратегії та планування якості; етап 3-6 - реалізація за критерієм компетентності персоналу у сфері якості та забезпеченості ресурсами; етап 9-11 - реалізація за критерієм отримання кращих результатів.

На рисунку зображена етапність моніторингу показників, які характеризують підвищення якості продукції промислового підприємства у забезпеченні конкурентних переваг та пов'язана з вирішенням наступних завдань: моніторинг отриманих результатів виробництва; виявлення відхилень за результатами виробництва та опис загальної проблеми; аналіз причин та можливих шляхів усунення проблеми; консультацією окремих фахівців підприємства та прийняття рішень керівництвом щодо вибору методів та підходів усунення проблеми; реалізація діяльності щодо усунення виявленої проблеми; проведення аналізу достовірності виконаної роботи щодо усунення виявлених відхилень за результатами виробництва.

Критерії моніторингу показників, які характеризують підвищення якості продукції підприємств у забезпеченні конкурентних переваг*

Критерії	Функціональна спрямованість показників
Стратегія та планування якості	<p>А. Забезпечення усвідомленості працівниками цілей та завдань у сфері якості та методів їх досягнення.</p> <p>В. Визначення чітко сформованих методів та заходів зменшення витрат на виробництво якісної продукції.</p> <p>С. Визначення доцільності та стратегії залучення результатів НТП у конкретні сфери діяльності підприємства.</p>
Орієнтація на споживача та ринок	<p>А. Сприйняття та усвідомленість працівниками значення потрібних якісних характеристик для споживачів, ринку та галузі в цілому.</p> <p>В. Досягнення ефективності у збільшенні витрат на покращення якості продукції згідно вимог споживачів, ринку, міжнародних стандартів та мінімізації витрат на її виробництво.</p> <p>С. Задоволення вимог споживачів, досягнення вимог ринку та міжнародних стандартів за допомогою залучення нових технологій у виробництво.</p>
Компетентність персоналу у сфері якості	<p>А. Розподіл повноважень, обізнаність та достатня кваліфікаційна підготовка працівників для досягнення визначених параметрів якості.</p> <p>В. Компетентність працівників у забезпеченні енергомісткого та витратомісткого виробничого процесів якісних товарів.</p> <p>С. Компетентність та вміння персоналу працювати з продуктами НТП та результатами інноваційних проєктів.</p>
Забезпеченість ресурсами	<p>А. Забезпечення працівників кожного підрозділу здатністю правильно мобілізувати та використовувати ті чи інші виробничі ресурси.</p> <p>В. Вміння застосовувати ресурси підприємства відповідно до їх найбільшої продуктивності та найменшого граничного витрачання.</p> <p>С. Партнерство щодо обміну досвідом, продуктами інноваційних розробок, НТП та більш якісними виробничими ресурсами.</p>
Продуманість етапів виробництва	<p>А. Залучення до розробки та реалізації якісних процесів тільки компетентних працівників на кожному з етапів виробництва.</p> <p>В. Дотримання всіх положень розробленої політики зменшення витрат та збільшення продуктивності досягнення якісних параметрів.</p> <p>С. Досягнення більш якісних параметрів продукції за результатами впровадження нових технологічних розробок та інновацій.</p>
Отримання кращих результатів	<p>А. Вдосконалення працівниками попередніх результатів діяльності та випередження результатів конкурентів.</p> <p>В. Досягнення більшої ефективності від вкладання коштів у виробництво та зменшенні витратомісткості виробництва якісних виробів.</p> <p>С. Вдосконалення методів технологічного та технічного підходу до виробничого процесу на підприємстві в порівнянні з результатами попереднього періоду.</p>

А – показники професійного та кваліфікованого рівня персоналу;

В – показники витрат на виробництво продукції вищої якості;

С – показники технологічного забезпечення виробництва якісної продукції.

*складено та запропоновано автором

Рис.1. Етапність моніторингу показників, що характеризують підвищення якості продукції у забезпеченні конкурентних переваг підприємства*

*запропоновано автором

Також, згідно рис 1. слід зазначити, що такий підхід до вивчення та подолання проблеми, дозволить підприємству виявити додаткові можливості щодо попередження аналогічних випадків та наслідків у наступних періодах і на основі вже продуманої схеми дій реагувати на них.

Висновки. Отже, здійснення моніторингу щодо підтвердження виробництва продукції кращої якості має бути реалізовано у логічній послідовності його етапів. В подальшому, такий підхід дозволить ідентифікувати чи досягнуті удосконалені характеристики виробленої продукції можуть забезпечити формування конкурентних переваг підприємства в порівнянні з конкурентними аналогами за допомогою відповідності вимогам міжнародної стандартизації.

Бібліографічний список: 1. Єрмошенко М. М. Система управління якістю як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства / Єрмошенко М. М., Гольцев Д. Г. // Держава та регіони. – 2011. – № 1. – С.89-92. 2. Кислицин В.О. Система управління якістю як основа стратегії конкурентоспроможності підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємством (за видами економічної діяльності)»/ О.В. Кислицин. – Маріуполь, 2007. – 20 с. 3. Кошонько О.В. Формування механізму управління якістю на промисловому підприємстві / О.В. Кошонько // Формування структури механізмів ефективного управління конкурентним потенціалом промислових підприємств: монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Нижника, канд. екон. наук, доц. М.В. Ніколайчука. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – С. 173-227. 4. Лисьонкова Н.М. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності підприємств на основі вдосконалення систем управління якістю: автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Лисьонкова Н. М. – Х., 2006. – 19 с. 5. Побережець О.В. Шляхи підвищення в сучасних умовах глобалізації / О.В. Побережець // Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: [монографія] / за заг. ред. д.е.н. В.С. Ніценка. – Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2016. – С. 379-397. 6. Харченко Т.Б. Якість продукції в системі факторів конкурентоспроможності підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кан. ек. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Т.Б. Харченко. – Київ, 2006. – 19 с. 7. Моніторинг в економіці // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Моніторинг_в_економіці.

продукции в обеспечении конкурентных преимуществ предприятия. В статье рассмотрены особенности повышения качества продукции в обеспечение конкурентных преимуществ предприятия на основе формирования этапности осуществления его мониторинга. Выделено ряд критериев осуществления мониторинга качества продукции и их влияние на основные группы показателей, характеризующие качество. Построено схему этапности мониторинга качества продукции в обеспечении конкурентных преимуществ предприятия.

Ключевые слова: качество продукции, конкурентоспособность, конкурентные преимущества, мониторинг, критерии мониторинга качества.

A.V. Savitskyi. Product quality monitoring phasing in providing competitive advantages of an enterprise. There were researched and examined the main features of product quality improvement in order to ensure competitive advantages of an enterprise on the basis of phasing formation in the realization of its monitoring. Also it was taken to attention the specification of internal and external factors of making manufacturing activity. There was emphasized main external factors and underlined internal in accordance to the proposed system of main criteria of product quality indicators monitoring in ensuring competitive advantages of an enterprise. Underlined criteria context allows to understand the influence of strategy and quality planning criterion, market and consumer orientation criterion, staff competence in the making of product quality criterion, resources ensuring criterion, logistic scheme of production criterion and production results criterion on main groups of indicators, that characterize product quality. On the basis of performed criteria system there was proposed monitoring phasing of product quality in the ensuring competitive advantages of an enterprise, which includes such elements like product quality characteristics confirmation and international standards request conformity. The phasing monitoring scheme of indicators that characterize the products quality in ensuring the competitive advantages of an enterprise is associated with the following tasks like: production results monitoring making; the weak and strong sides of manufacturing process detecting and general description of the problem; analysis of the causes and possible ways of solving to fixing the problem; consultation of main experts of company and making some management decisions in the choice of methods and approaches to resolve the problem; realization of activities in order to overcome some identified problem; making the analysis of work results authenticity on the way of identified problem and weak sides overcoming.

Keywords: product quality, competitiveness, competitive advantages, monitoring, quality monitoring criteria.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2016 р.